

**UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ**

**Institut mezioborových studií Brno**

**Televize jako výchovný faktor**

**BAKALÁŘSKÁ PRÁCE**

**Vedoucí bakalářské práce:**  
**doc. Ing. Antonín Řehoř, CSc.**

**Vypracoval:**  
**Petr Jež**

**Brno 2005**

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Televize jako výchovný faktor“ vypracoval samostatně a použil jen literaturu a další informační zdroje, uvedené v seznamu literatury.

Brno 21. listopadu 2005

.....

Petr Jež

## **Poděkování**

Děkuji panu doc. Ing. Antonínu Řehořovi, CSc. za velmi užitečnou metodickou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování bakalářské práce. Také bych chtěl poděkovat své manželce Ivě za podporu, pomoc a pochopení, kterou mi poskytla při zpracovávání mé bakalářské práce.

Petr Jež

# **OBSAH**

<b>ÚVOD</b>	<b>2</b>
<b>1. CO JE TO TELEVIZE ?</b>	<b>6</b>
1.1 Charakteristika televize	6
1.2 Funkce televize	9
1.3 Čas věnovaný televizi a ostatním médiím	11
1.4 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	13
1.5 Televizní stanice a pořady	14
1.6 Dílčí závěr	16
<b>2. VLIV TELEVIZE</b>	<b>17</b>
2.1 Vliv televize na společnost	17
2.2 Vliv televize na vývoj dětí a mládeže	19
2.3 Vliv násilí a erotiky v televizi na vývoj dětí a mládeže	24
2.4 Destruktivní vliv televize Nova	28
2.5 Dílčí závěr	29
<b>3. POVAHA TELEVIZE A JEJÍ PŘEMĚNA NA POZITIVNÍHO ČINITELE</b>	<b>31</b>
3.1 Povaha televize a její schopnost manipulace	31
3.2 Přeměna televize na pozitivního činitele	32
3.3 Jak na televizi?	34
3.4 Společnost pro ochranu před televizí	35
3.5 Dílčí závěr	36
<b>ZÁVĚR</b>	<b>37</b>
<b>RESUMÉ</b>	<b>39</b>
<b>ANOTACE A KLÍČOVÁ SLOVA</b>	<b>40</b>
<b>LITERATURA A PRAMENY</b>	<b>41</b>

## ÚVOD

Dvacáté století představuje v dějinách komunikace století triumfu masových médií. Moderní média (tisk, rozhlas, televize) jsou technické prostředky schopné vysílat zprávy určené velmi širokému publiku při izolovaných a nejrozmanitějších podmínkách příjmu. Jsou charakterizovány těsným propojením zmasovění a rozdrobení.

Jejich neobyčejný rozmach je výslednicí trojího typu technického pokroku:

1. rozvoj tisku a pokrok technik umožnil hromadné a rychlé šíření,
2. revoluce audiovizuálních prostředků - média jsou stále více ovládána silou zvuku a obrazu,
3. okamžitost a přímý vztah mezi vysílajícím a přijímajícím.

Důležitost informací v moderní společnosti vysvětluje, proč jsou média a zvláště televize předmětem úporného boje. Především boje politického. Dějiny tisku jsou svědectvím boje proti státní kontrole a cenzuře. Státy se rovněž vytrvale pokoušely prosadit svou moc nad audiovizuálními médii, jež patří k nejúčinnějším prostředkům propagandy, narazily však na technickou decentralizaci informací a váhu soukromých zájmů. V ekonomickém boji se prosadila pravidla konkurence. Koncentrace tiskových skupin a soukromých rozhlasových a televizních společností vedla ke vzniku mocných multimediálních skupin, v nichž ekonomická moc vytlačila moc státní. Míra poslechu či sledovanosti se stala normou úspěchu podmiňující reklamní rozpočty, to určuje změny obsahu a dokonce i povahy komunikace.

Pokrok v oblasti médií transformoval i samotné informace. Tyto pak veřejnosti umožňují, aby byla aktuálně obeznána se všemi současnými problémy. Výhodou jež jsou přičítány audiovizuálním médiím, je rychlost a senzačnost, které jim však brání zaujmout kritický odstup.

Mezi příjemci a vysíláči médií existuje vztah vzájemné závislosti zejména v oblasti televizní. Ty závisejí stále více na tom, co od nich veřejnost skutečně nebo předpokládaně očekává.

Nynější roztržičnost, která dnes dominuje masové civilizaci, referuje o kulturních proměnách. Svědčí o tom skutečnost, že nakladatelství a audiovizuální producenti rozrůžňují svou nabídku tak, aby zasáhla co nejnižěji publikum, zejména mladistvé. Masová civilizace se tak na konci svého vývoje stala civilizací ekonomické, ideologické a kulturní samoobsluhy.

Když si uvědomíme dané skutečnosti a souvislosti, položíme si otázku: „*Televize jako výchovný faktor*“, ano či ne? Podle statistik, jež jsou k dispozici, je zřejmé, že strmý růst počtu televizorů provází i strmý růst počtu násilných trestných činů. Nevhodné filmy zhlédnuté v televizi, snadná dostupnost alkoholu, drog, zbraní a napodobování eventuálně ztotožnění se se zápornou postavou vedou k tomu, že násilí ve společnosti narůstá. Nejstarším a nejučinnějším učením je napodobování. Naše doba vyzdvihuje až příliš váhu peněz a moci. Oslabuje přirozenou autoritu člověka, který převyšuje své okolí věděním, zkušeností, pracovitostí a citovou rozvinutostí. Již v předškolním věku se děti od rodičů a okolí, včetně televizních pořadů často naučí zaměňovat sílu za násilí, sentimentalitu za cit, duševní bohatství za výši konta a slušnost považovat za slabost. Změna tohoto vývoje je jedním z nejtěžších a nejsložitějších úkolů celé společnosti.

Odborníci bijí na poplach. Česká mládež je předčasně zralá, žije konzumním způsobem života a nedokáže se správně vyjadřovat. Nemají rodiče chuť své potomky vychovávat? Mladí lidé už neznají morální vlastnosti jako poctivost, zdvořilost, přesnost a pořádnost. Naše mládež potřebuje mnohem přísnější dohled a výchovu. Ze studií vyplývá, že je to lhostejnost dospělých, kteří děti egoisticky a bezohledně ponechávají samy sobě. Mnoho rodičů jen posadí své potomky před televizi a mají vystaráno. Téměř každý druhý třinácti až patnáctiletý má ve svém pokoji televizi. Psychologové to považují za nezodpovědné a hovoří o duševním zanedbávání. Jsou vyděšeni z toho, na jaké filmy nejbrutálnějšího druhu se děti dívají a jaké násilí sledují v televizi. Plyne z toho vyšší kriminalita ve společnosti? Podíl kriminality mládeže za posledních 20 let se zvýšil a to: počet stíhaných mladistvých 3x, počet stíhaných dětí 3,5x. Trestná činnost je častěji páchána se spolupachateli a ve skupině. Chování mladistvých pachatelů se vyznačuje neúměrnou tvrdostí (devastací, bezdůvodným ničením předmětů a znehodnocováním zařízení).

Může za těchto okolností působit televize jako výchovný faktor? Jistěže, a to cílenými programy zaměřenými na výchovu, pravidla a následné důsledky při jejich porušení. Dále v oblasti dopravní výchovy - nárůst nehod, v prevenci kriminality a drog - různé besedy, dokumentární pořady a příběhy ze skutečného života. V oblast vzdělávání - soutěže, různé kvízy, jazykové pořady, přírodopisné seriály a další jiné užitečné pořady zaměřené na výchovu a vzdělávání. Mělo by se omezit vysílání pořadů s násilnou tematikou a přimět rodiče k větší pozornosti ke svým potomkům. Za těchto podmínek se může stát televize přínosem - rozšířením obzorů a tím pak i výchovným faktorem.

*Cílem bakalářské práce je zmapovat stávající problém současné doby a tím je vliv televize a zda může být televize výchovným prostředkem (faktorem). K naplnění cíle je bakalářská práce členěna na tři hlavní kapitoly.*

*Bakalářská práce popisuje televizi a její působení na společnost. V tomto kontextu pak charakterizuje televizi jako masové médium. Současně se zabývá jejím vlivem na jedince ve společnosti a věnuje obecnou pozornost tomuto vlivu. Popisované oblasti jsou podrobeny analýze a kritice z hlediska své funkčnosti.*

*V kontextu s tím je prezentována filozofie vlivu televize na dítě. Jsou představeny její cíle, okolnosti a předpokládané dopady, které působí nejen na děti, ale i na celou společnost. Jsou zde popsána opatření, rady a návody na téma, jak přizpůsobit televizi, aby nebyla negativním činitelem.*

Obsahem první kapitoly je charakteristika a funkce televize. Současně je zde prezentováno kolik času strávíme před obrazovkou a jaké televizní stanice a pořady nás provázejí. Dále je zde zmíněna Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která dohlíží nad správnou funkcí televize.

Druhá kapitola se zabývá vlivem televize na společnost a jedince. Je zde popsán jak kladný, tak i záporný vliv televizních pořadů. Dále je zde zaměřeno na to, jak nás ovlivňuje násilí a erotika vysílaná v televizních pořadech a jak ovlivňuje vývoj dětí a mládeže.

Poslední třetí část je věnována povaze televize a její manipulaci. Dále je zde popsáno jak proměnit televizi na pozitivního činitele. Je zde také nastíněn boj s jejím negativním vlivem, který má na své diváky.

Základním přístupem k řešení bakalářské práce byl přístup systémový. Hlavní metoda při jejím zpracování byla obsahová analýza dostupných materiálů a z ní logické a deduktivní vyvození závěrů.

Vzhledem k šíři zmíněných problémů a stanovenému rozsahu je bakalářská práce na téma „*Televize jako výchovný faktor*“ jen zlomkem toho, co se dá o televizi jako výchovném faktoru napsat a zdokumentovat. Jedná se především o problematiku negativního vlivu vysílaných pořadů na vývoj dětí a mládeže.

Také je obtížné zaujmout k této problematice stanovisko, které by nebylo ovlivněno z pohledu televizního diváka.



# 1. CO JE TO TELEVIZE?

První známé použití termínu **televize** (dále jen TV) bylo na pařížské výstavě Expo v roce 1900.

Je to sdělovací prostředek přenášející obrazové i zvukové informace prostřednictvím rádiových vln, které se v přijímači mění na obraz a zvuk.

TV je telekomunikační zařízení pro vysílání a přijímání rychlého sledu obrázků a zvuku na dálku. Pojem TV označuje veškeré aspekty tohoto vysílání. Od výroby televizních programů až po vysílání televizního signálu a jeho příjem.

Princip TV spočívá v přeměně optického obrazu v elektrický obrazový signál, v přenosu elektrického signálu a zpětné přeměně na optický obraz. Využívá vlastnost lidského oka, které vnímá dílčí podněty jako celek, probíhají-li dostatečně rychle za sebou.

V Československu TV začala dělat první krůčky již před 2. světovou válkou. Než se však mohlo dospět ke konkrétním výsledkům, veškerou aktivitu přerušily válečné události. Po válce byl výzkum obnoven. První pokusné vysílání se pak uskutečnilo v roce 1948 v rámci Mezinárodní výstavy rozhlasu MEVRO v Praze. Zkušební televizní vysílání ze Studia v Měšťanské Besedě bylo zahájeno 1. května 1953 a 25. února 1954 bylo prohlášeno za pravidelné.

## 1.1 Charakteristika televize

V této kapitole jsem se zaměřil na TV jako takovou, na její parametry, klady, záporny a výzkum. Je zde také nastíněna sledovanost českých televizních stanic, programy České televize 1,2 (dále jen ČT1 a ČT2), Nova a Prima.

## Televize

Co si můžeme představit pod pojmem TV. Jedná se o

- ⇒ Masové,
- ⇒ Horké,
- ⇒ Elektronické médium.
- ⇒ Jde o zařízení schopné přijímat zvuk i obraz.
- ⇒ Působí na více lidských smyslů (zrak, sluch).
- ⇒ Díky tomu mohou být také předávány komplexní komunikační obsahy.
- ⇒ Je to nejúčinnější reklamní a komunikační médium.
- ⇒ Vhodnější pro oslovení co nejširší populace.
- ⇒ Vhodnější pro zprostředkování emocionálních informací než věcných.
- ⇒ Méně vhodná pro přenos většího množství informací.
- ⇒ Vyvinula se z kina.

## Parametry televize

Do kapitoly parametry TV jsou zahrnuty odkazy na vybavenost domácností, sledovanost jednotlivých televizních stanic, pokrytí signálem a legislativu.

### □ *Vybavenost domácností televizními přijímači*

- Vysoká vybavenost
- Prakticky každá domácnost vlastní televizor

### □ *Sledovanost jednotlivých televizních stanic a sledovanost televize vůbec*

- Pořadí:
  1. Nova
  2. Prima
  3. Čt 1
  4. Čt 2

- Výzkum pomocí people metrů.
  - Obecně je sledovanost vysoká.
  - Sledování televizních pořadů je u nás oblíbené.
  - S pravidelností sleduje TV 7-8 mil. diváků.
- ***Sledovanost TV pořadů během dne a během týdne***
- Nejvíce mezi 18-20 hod. v pracovní dny.
  - víkendech prodloužení cca o 1 hodinu.
  - Vysoká o vánocích a velikonocích.
- ***Pokrytí daného území televizním signálem***
- V případě členitosti terénu použití vyorávačů.
  - Ty zlepšují signál.
  - Území ČR je pokryto zhruba 95% signálem Novy a 93% Čt 1.
- ***Legislativní omezení televizního vysílacího času***
- Zákon 468/1991 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání.
  - Omezení vysílání délky času reklamy.
  - Důležité je taky omezení reklamy na alkoholické nápoje, sex a přímý zákaz reklamy na tabákové výrobky.
  - Dále zákon o české televizi.

## **Klady a zápory televize jako média**

Zde jsou ve stručných odkazech zachyceny klady a zápory TV jako média.

- ***Klady***
- Široká sledovanost
  - Emocionální působení
    - a. Příjem zvuku
    - b. Obraz
    - c. Horké médium

- Možnost vyjádřit děj v pohybu
  - a. Projevuje se určitou dynamikou
  - b. Příznivě přijímáno divákem
- Relativně nízké náklady na tisíc dosažených kontaktů
  
- **Zápory**
  - Obtížná selektivita
    - a. Dáno tím, že je to masové médium
  - Méně vhodná pro přenos věcných informací
    - a. Málo informací za 30 sekund (třeba u reklamy na auto)
  - Setting (přepínání dálkovým ovladačem)

## Výzkum televize

Výzkum TV:

- *Společnost MEDIAN* - people metry.
  
- *Panelový efekt*
  - Vzorek domácností se postupně obměňuje.
  
- *Použití CATI pro výzkum sledovanosti reklamy.*

## 1.2 Funkce televize

TV patří mezi prostředky masové komunikace a tzv. media. Základní funkcí médií je ukládání informací a usnadňování jejich pohybu. Podle kanadského teoretika masových médií Marshalla McLuhana je médium „poselstvím“. Jeho teorie Medium is the message - volně přeloženo - znamená: Ani ne tak to, co se v médiu sděluje, jako především samo

médium je sdělením. Úspěch média totiž znamená, že se rozšiřují možnosti způsobu nakládání se sdělením. Kniha se prodává v obchodě a čte se buď nahlas druhým nebo potichu pro sebe; zapnuté rádio slyší i nejbližší okolí; TV předpokládá polokruhové posezení spíše menšího počtu diváků... To jsou jen některé z prostorových a sociálních důsledků různých médií. Právě proto, že si je tak málo uvědomujeme, zásadně formují náš životní styl. Například TV nejen odvedla lidi z kin, ale především změnila jejich způsob trávení volného času a vůbec způsob přijímání a zpracovávání informace. /6/ McLuhan ukázal, že tím neviditelným - ale právě proto pro nás nejvíc formujícím - sdělením není obsah, ale samo médium a sociální kontext, se kterým je vázáno. Opravdový význam masových médií a zvláště TV ve společnosti nespočívá v jejich okamžitých vlivech na specifické příjemce, ale v nepřímém, jemném a dlouhodobém vlivu, který mají na lidskou kulturu a organizaci sociálního života.

Audiovizuální média dokáží apelovat, získat si pozornost i uprostřed informačního přesycení.

Klíčem k pochopení každého média není, co toto médium samo o sobě dělá nám, ale jakým způsobem s ním nakládáme my. Východiskem k jakémukoli zacházení s médiem pak je, zda vůbec a nakolik se v něm orientujeme.

Mezi funkcemi, které se médiím a zvláště TV připisují, jsou rovněž odstranění nudy, zábava, trávení volného času, podněcování představivosti, získávání znalostí o prostředí, v němž člověk žije, „životní podpora“, růst sebevědomí na základě konzumace mediálních obsahů, které zdůrazňují význam vlastní role (např. u žen v domácnosti), posilování dominantních hodnot a norem, poskytování aktuálních témat k diskuzím, možnost zbavení se vnitřních psychických nebo sociálně nebezpečných napětí, náhražka „reálného“ interpersonálního styku. /5/

Důsledkem informací, které TV šíří je také formování veřejnosti, která se stává vnímanou nejen k místním, ale i k mezinárodním zprávám.

V tradičních společnostech tak TV rozšiřují rozhled. TV nepozorovaně přizpůsobuje člověka požadavkům systému, a to tak, že potlačuje kritické individuální

myšlení. Přináší rozptýlení, navozuje uvolnění, potěšení a vytváří tak falešné potřeby. Výsledkem vytváření nových potřeb pak může být situace relativního strádání, deprivace: televizní programy zobrazují blahobyť jako něco dosažitelného, zatímco on ve skutečnosti dosažitelný není. Na TV a její účinky, ale nelze pohlížet izolovaně od kontextu společnosti k níž náleží. Tyto účinky obecně závisejí na úrovni jednotlivců a na jejich osobnosti.

Informace v TV je standardizována, je to produkt určitého trhu, který není jedinečný ani kreativní. Většina obsahů není adresována konkrétním osobám, produkt je určen k mnohonásobné reprodukci, mezi příjemcem a tvůrci je vzdálenost, tvůrce má obvykle velkou společenskou prestiž, příjemce nikoliv (sociální propast).

### **1.3 Čas věnovaný televizi a ostatním mediím**

Podle dat z týdenního časového snímku mladá generace ve věku 15 – 30 let v průměru spí za týden 59,06 hodin (za den 8,4 hodin), populace starší 31 a více let 56,93 hodin (za den 8 hodin). Všechny mediální aktivity mladé generace (15 - 30 let) zaberou za týden 37,18 hodin, populaci nad 30 let 42,28 hodin. Vezmeme-li týdenní objem času věnovaného spánku jako 100%, potom mediální aktivity představují u mládeže 34% a všechny ostatní aktivity celkem 66%. U populace nad 30 let je poměr 37% a 63%.

Jaký rozdíl v tomto časovém objemu představují jednotlivé mediální aktivity? Vezměme tento časový objem (37,18 hodin mediálních aktivit u mladé generace 15 - 30 let a 42,28 hodin mediálních aktivit u populace nad 30 let) jako 100%. Podíl jednotlivých aktivit z tohoto časového objemu 100% ukazují rozpisy. První zobrazuje rozložení aktivit mladé generace (15 – 30 let), druhý rozložení aktivit populace nad 30 let.

#### **Rozložení aktivit mladé generace /11/**

V této kapitole je uvedeno kolik svého volného času tráví věková skupina 15 – 30 let a věková skupina nad 30 let s mediálními prostředky.

***Věková skupina 15-30 let, za týden, roku 2000***

- Televize	32%
- Rozhlas	23%
- Poslech CD	17%
- Práce s počítačem	6%
- Četba knih	6%
- Práce s internetem	4%
- Četba novin	3%
- Četba časopisů	3%
- Sledování videa	2%
- Počítačové hry	2%
- Kino	2

***Věková skupina 31 a více let, za týden, roku 2000***

- Televize	45%
- Rozhlas	31%
- Poslech CD	4%
- Práce s počítačem	3%
- Četba knih	6%
- Práce s internetem	1%
- Četba novin	5%
- Četba časopisů	4%
- Sledování videa	1%

Z výše uvedených dat je možno porovnat kolik svého volného času stráví průměrný jedinec s TV a ostatními médii.

Z volného času (bez času v práci a ve škole), kdy jedinec sám rozhoduje o svých aktivitách, čas s médii jednoznačně převažuje a zvláště čas strávený s TV.

Česká populace tráví s médii kolem třetiny svého bdělého stavu a větší část svého volného času a tím je dán zásadní vliv médií na myšlení, postoje, názory, hodnoty, estetiku a životní styl současného člověka.

#### **1.4 Rada pro rozhlasové a televizní vysílání**

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) z obecného a zjednodušeného hlediska dohlíží nad správnou funkcí TV. Charakteristika, funkce a úkoly RRTV:

- správní úřad, který vykonává státní správu v oblasti rozhlasového a televizního vysílání a převzatého vysílání,
- dohlíží na zachování a rozvoj plurality programové nabídky a informací v oblasti vysílání a převzatého vysílání,
- dbá na obsahovou nezávislost vysílání a převzatého vysílání (§ 4 odst. 2 zákona číslo 231/2001 Sb.),
- dohlíží na dodržování právních předpisů v oblasti vysílání a podmínek stanovených v rozhodnutí o udělení licence či v rozhodnutí o registraci; zejména též dohlíží na dodržování zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy,
- uděluje, mění a odnímá licence k provozování vysílání,
- vede evidenci provozovatelů vysílání a provozovatelů převzatého vysílání,
- monitoruje vysílání,
- upozorňuje provozovatele vysílání a provozovatele převzatého vysílání na porušení povinností stanovených zákonem č. 231/2001 Sb. nebo podmínek udělené licence a stanoví mu lhůtu k nápravě,
- ukládá sankce atd. /10/



## 1.5 Televizní stanice a pořady

U všech televizních stanic, respektive u jejich sledování, vidíme mezi vzdělanostními skupinami diference, jejich charakter je však odlišný. Ani jedna televizní stanice není z hlediska svých posluchačů natolik výrazně vyprofilována, že by jí sledovali pouze diváci určité vzdělanostní úrovně a diváci s nižším či vyšším vzděláním by jí ignorovali. Přesto diference ve sledovanosti podle vzdělanostní úrovně diváka jsou patrné.

Nova oslovuje především vyučené a lidi se základním vzděláním. U Primy se ukazuje na nižší úrovni sledovanosti stejný průběh křivky sledovanosti s jednou odchylkou, sledovanost kulminuje u vyučených, to je patrně způsobeno menším zájmem středoškolských studentů, kteří také jsou obsaženi ve skupině se základním vzděláním.

Obě stanice české televize vykazují u svých diváků opačnou závislost. S růstem vzdělání stoupá sledovanost obou stanic. Průběh obou křivek je stejný, u ČT2 probíhá na nižší úrovni sledovanosti. Diváci se základním vzděláním a vyučením nejčastěji sledují Novu a nejméně ČT2. Diváci se středoškolským vzděláním s maturitou sledují stejně často ČT1 a Novu a sledovanost ČT2 na nejnižším místě se přibližuje sledovanosti Primy. Diváci s vysokoškolským vzděláním se nejčastěji dívají na pořady ČT1, se značným odstupem sledují Novu, dále ČT2 a Primu sledují nejméně.

V žebříčku oblíbenosti jednotlivých žánrů na prvních dvou místech je netelevizní žánr - film a to v obecné podobě a český film. Na dalším místě jsou překvapivě populárně vědecké pořady. Pořady populární hudby odpovídají zájmům mládeže. Následuje zpravodajství, což odpovídá vysoké motivační pozici informací.

Do dalšího bloku můžeme zařadit zábavné pořady, evropské a americké filmy, publicistiku, české seriály a sportovní pořady. Programy v tomto bloku nejsou mládeží výrazně upřednostňovány, ale částí mládeže jsou sledovány s relativní oblibou. Překvapením může být pozice amerických filmů, avšak názor, že česká mládež baží po amerických filmech je spíše mýtus vytvořený komerčními zájmy soukromé TV.

Nejméně oblíbené jsou tradičně náboženské pořady, dále pořady vážné hudby a kupodivu zahraniční seriály. Dokonce klesla sledovanost i oblíbených erotických pořadů u mládeže. Překvapením je také pokles pořadů populární hudby.

Při hodnocení televizního vysílání jsou mladí diváci nejkritičtější k hloupé televizní reklamě, ale značný podíl diváků je kritický i k násilí na obrazovce.

## 1.6 Dílčí závěr

Vědci zabývající se studiem procesů a účinků masové komunikace dospěli k několika závěrům, které jsou založeny na představě, že význam a výklady skutečnosti jsou výsledkem sociální konstrukce. Mnohem více zkušeností máme se světem mediovaným, zprostředkovaným, než se skutečností samou. Naše současná masová média a zvláště TV, ale spíše znásobují množství toho, co se k našemu zraku a sluchu dostane, než aby to redukovala. Přesto platí, že to, co vnímáme, je znázornění skutečnosti, ne skutečnost sama, a že nás tento fakt ovlivňuje. Jedním z hlavních rysů našeho přerodu do epochy masové komunikace je ten, že jsme stále více v kontaktu s mediovanými představami složitého fyzikálního i sociálního světa, nejen s objektivními charakteristikami našeho vlastního, úzce vymezeného osobního okolí.

Optimistická vize soudí, že stejně jako působení pravdivých informací šířených TV a ostatními médii sehrálo klíčovou roli při pádu komunistických režimů ve Východní Evropě, tak televizní přijímače přinesou pravdu, upřímnost, spravedlnost a demokracii do ostatních koutů světa. Totalitní režimy už nemohou zabránit prosakování informací mezi obyvatelstvo, a tak je pro ně čím dál obtížnější udržovat ho v nevědomosti. Připadalo by tedy logické, že TV svým působením bude hrát obrovskou roli ve vývoji společnosti, že přispěje k odstranění rozporů a předsudků, že zaútočí na nepravosti a nerovnosti tohoto světa, a že je třeba její rozmach všemožně podpořit.

Proti těmto idylickým představám se ozývá druhý názorový proud, který poukazuje spíše na roli TV jako dobrovolného a servilního služebníka v rukou těch, co jí kontrolují,

to znamená převážně nadnárodních koncernů, kteří její provozování financují. Z jejich popudu se TV může stát hlásnou troubou pro reklamu na spotřební zboží, čímž bude přispívat ke zvýšení jejich zisků. Tím ale nikterak neprospěje velké většině konzumentů, naopak prohloubí sociální nerovnosti mezi menšinou majitelů a většinou konzumentů a pomyslné nůžky mezi nejchudšími a nejbohatšími se budou otvírat stále víc, až bude hrozit, že prasknou.

Protože se technika komunikace i uspořádání společnosti neustále mění, nelze se domnívat, že vliv TV na společnost bude v každém časovém okamžiku stejný. Nelze popsat pravidelnosti a účinky TV, které by platily pro všechny skupiny obyvatel. Dokud se tedy na základě věrohodných výsledků nějakého přesvědčivého výzkumu nepodaří doložit, jaký má TV vliv k vlastnostem, které jim jejich kritici nebo příznivci přisuzují, budou mezi odborníky i nadále zuřit spory.

*Vyvolá to reformy nebo apatii a odpor?*

Závěrem je třeba zmínit i hlasy, které od komunikační revoluce tolik neočekávají. Například J. Cazeneuve kritizuje tzv. nadbytečnou komunikaci, která je ve skutečnosti nekomunikací. I když je komunikace všudypřítomná, každé její sdělení riskuje, že se ztratí v šedi nevýznamnosti. TV pátrá po stále novějších a ještě dramatictějších námětech, přičemž účinek takové podívané rychle vyprchá. TV triumfuje po stránce technologické a ekonomické, ale po stránce psychologické je však poražena. Lidé ji věří stále méně a mluvené slovo se stává jen doprovodem obrazu. Tím ztrácí vliv i agresivní slovní reklama či politická propaganda, a proto se vytrácí ideologický vliv TV.

Znamená tedy TV v budoucnosti ústup ze slávy, aby se stala pouhým technickým prostředkem jako třeba telefon?

## 2. VLIV TELEVIZE

Velmi diskutovaným problémem souvisejícím s televizním vysíláním je **vliv televize** na diváky. Tento problém je palčivým především v USA, kde je velmi vysoká sledovanost všech televizních pořadů a moderní Amerika je s TV těsně spojena. Na toto téma zde proběhlo mnoho diskusí a byla realizována celá řada průzkumů. Například američtí sociologové Alexis a Gerdeany Tanovi v roce 1986 provedli rozsáhlý průzkum rozhovory s diváky TV a říkají, že TV je výborný terapeutický prostředek proti stresu. Vyvolané emoce při sledování TV redukuje stres. Za další výhodu považují to, že všechno, co sledujeme v TV vlastně do určité míry prožíváme a obohacujeme svůj život.

Odpůrci TV například říkají, že TV je šířitelem násilí ve společnosti. Informace, které jsou pozitivním rysem TV, jsou torzovité a jdou rychle za sebou. Jsou manipulativní, vnímáme mnoho informací, které nás nezajímají a to prohlubuje konzumentství (nenamáháme se čtením), zhoršuje to slovní projev, podřizujeme TV svůj režim.

### 2.1 Vliv televize na společnost

Celý svět přijímá informace z TV. Zvykli jsme si pokládat veškeré zprávy a informace za pravidelné.

*Jak to ale vypadá s objektivitou TV doopravdy, co myslíte?*

TV má obrovský vliv na veřejnost. Díky její sledovanosti do značné míry ovládá názor veřejnosti. Něco se nám zkrátka díky TV může jevit lepším nebo horším, než jaké to ve skutečnosti je. Zvykli jsme si na to, že co je psáno to je dáno. Nekriticky přijímáme informace, aniž bychom je ověřovali. Často proto, že hledat pravdu není snadné nebo technicky nemožné. Tvrdá cenzura přece u nás již neexistuje, tak čeho se bát?

TV ale může skrytě ovládat veřejnost například tím, že ukazuje události neobjektivně, z té špatné stránky. Jako příklad poslouží Techno párty Czech Tek,

podzimní akce tolikrát protřepaná českými médii. Její problém byl v tom, že se konala na soukromém pozemku bez povolení majitele. Noviny z tohoto banálního faktu vyrobily senzaci a žily po tři dny. TV neposkytla objektivní zpravodajství o akci, ale ukázala divákům, že na podobné párty se běžně dají sehnat tvrdé drogy a podobné akce nejsou ničím jiným, než shlukem feťáků. Všichni ale víme, že drogy lze sehnat skoro všude. Na každé diskotéce je cítit kouř z marihuany a alkohol teče proudem bez povšimnutí TV. Nakolik objektivní byly “reportáže“ právě z tohoto happeningu?

TV loví senzace. Hledá kontroverzní informace, má tendenci ukazovat netradiční záběry. Mnohdy se dopouští na divácích zruďných činů, když ukazuje svět horší, než je. U soukromých televizních stanic lze snad ještě přimhouřit oči, ale veřejnoprávní TV by s penězi daňových poplatníků měla nakládat opatrněji. Co myslíte?

Kennedy se například ptá, jaké budou vztahy obyvatel této planety, jestliže miliardy chudých vesničanů prostřednictvím TV vidí, ale nesdílí, bohatství Severu, zatímco milióny prosperujících rodin průmyslově vyspělých států mohou sledovat prostřednictvím TV katastrofu (demografickou, ekologickou a hospodářskou) svých bližních? /4/

*Jaký vliv má vlastně televize na psychiku, morální, ekonomickou, politickou, tvořivou, kulturní a vzdělanostní podobu života každého z nás?*

Odpověď není jednoduchá, přisuzujeme-li jí odpovědnost za

- snižování vkusu veřejnost,
- zvyšování hladiny kriminality,
- přispívání ke všeobecnému kulturnímu rozkladu,
- ukolébávání mas do stavu politické povrchnosti,
- potlačování tvořivosti.

Podíváme-li se na ni ale opačným úhlem pohledu, mohli bychom jako její zastánci tvrdit, že

- odhaluje korupci a hříchy,
- slouží jako ochránce naší svobody projevu,

- předkládá alespoň nějakou kulturu milionům lidí,
- denně poskytuje neškodnou (?) zábavu unaveným masám pracujících,
- informuje nás o událostech z celého světa,
- umožňuje, aby „vzkvétala“ naše úroveň, neboť na nás neustále naléhá, abychom nakupovali a spotřebovávali stále více výrobků, a tím povzbuzovali i ekonomickou situaci společnosti. /7/

## 2.2 Vliv televize na vývoj dětí a mládeže

TV se stala nedílnou součástí života většiny z nás a zvláště dětí a mládeže. Paradoxně trávíme před obrazovkou stále více času, ačkoli jej máme zároveň stále málo. Rodiče si uvědomují, že by měli své děti nechat sledovat jen vhodné televizní pořady a regulovat čas, který u TV děti tráví. V některých rodinách TV raději rovnou nemají, aby nemuseli tuto otázku rovnou řešit.

*Proč je TV vlastně takový problém a je třeba mu věnovat pozornost?*

Děti musí držet krok se svými vrstevníky. Nemít doma TV je extrém. Televizní pořady mohou děti vzdělávat. Dítě se u TV zabaví a nedělá lumpárny. Dětské televizní pořady nemohou dítěti uškodit. Vliv TV na dětskou psychiku se často přeceňuje. To jsou nejčastější argumenty rodičů, kteří svým potomkům dovolují sledovat TV v různé míře.

Podívejme se, jakou moc má TV na osobnost a zdraví dítěte. Je dokázáno, že TV dokáže omezit rozvoj fantazie a představivosti dětí. *Jak je to možné?* Nejde jenom o kvalitu televizních pořadů. Stačí si srovnat vnímání dítěte ve chvíli, kdy poslouchá pohádku, a v okamžiku, kdy se dívá na TV. Když dítěti předčítáme, jeho mozek pracuje na plné obrátky, aby zajistil dítěti obrazy jednotlivých postav a prostředí. Dítě se také častěji ptá, aby si mohlo své představy upřesnit. Naproti tomu TV tyto obrazy dítěti rovnou zprostředkovává, dítě si je nemusí vymýšlet, není nuceno se rozvíjet, jeho mozková aktivita je téměř vyřazena. Tyto obrazy jsou navíc příliš rychlé na to, aby k nim dítě mohlo zaujmout nějaký osobní citový vztah a postoj.

Odborníci tvrdí, že TV narušuje vývoj intelektuálních i citových a především volných schopností člověka a jeho individuality. Vývoj dítěte by měl být ovlivněn podněty zvenčí, vlastními zážitky, pozorováním, sebereflexí. TV supljuje tento vývoj tím, že dítěti servíruje hotovou představu a omezuje rozvoj schopnosti vytvořit si vlastní vidění a názor. Děti snadno a rychle přejímají nejruznější, často i neetické postoje a jejich mozek je systematicky otupován vůči násilí, bolesti, utrpení a smrti druhých lidí. Dítě, které skutečně prožívá různé okamžiky svého života v reálném světě, vnímá skutečnost zcela odlišně než dítě, jehož prožívání je často omezeno jen na televizní obrazovku.

Mezinárodní výzkumy ukazují, že s výjimkou sportu je úroveň všeobecných vědomostí tím nižší, čím delší je doba denně strávená u TV. Televizní děti mívají všeobecně zhoršené vyjadřovací a matematické schopnosti, nedokážou se pořádně soustředit. Snižuje se jejich schopnost prožívání a rozlišování situací, rozhodování a samostatnosti. Zhoršuje se jejich paměť, ačkoli jsou schopné bezchybně napodobit všechny své oblíbené reklamy. Naučit se básničku, vyjmenovaná slova nebo učební látku je pro ně však mnohem obtížnější než pro jejich vrstevníky, kteří TV tak často nesledují.

/15/

TV má navíc prsty ve vzrůstajícím násilí a kriminalitě mládeže - mladiství vrazi se často ztotožňují s filmovými hrdiny - *zabijáky*. Malé dítě navíc nedokáže rozlišit mezi realitou televizní a skutečnou. Násilí v animovaných filmech prezentované bez následků pak vede k napodobování kreslených hrdinů. Tom a Jerry by po všech těch animovaných bitkách museli být ve skutečném světě dávno mrtví. Na obrazovce se jim však nic nestane. Čtyřleté dítě tuto skutečnost bere za svou a zcela nezákladně pak svého mladšího kamaráda bodne nožem. Myslí si totiž, že mu tak neublíží.

České děti tráví před obrazovkou v průměru 25 hodin týdně, tedy více než 3,5 hodiny denně. Průměrný český třináctiletý školák viděl za svůj život v TV 52 000 vražd, znásilnění, ozbrojených loupeží a přepadení.

Úkolem předchozích odstavců nebylo přimět rodiče, aby svým dětem okamžitě sledování TV zakázali nebo se TV rovnou raději zbavili. Představují jen fakta o škodlivosti nadměrného sledování televizních pořadů. Ne každá rodina dokáže žít

takovým způsobem života, v němž TV nemá místo. Dítě, které nezná oblíbené televizní pořady a filmové hrdiny, se může skutečně cítit v kolektivu nepatřičně. Zákazem TV totiž neřešíme jiný, možná závažnější problém a to čas, který trávíme se svými dětmi. Pokud se dítěti dostatečně věnujeme, naplňujeme zajímavě jeho volný čas a seznamujeme ho s možnostmi, které mu svět nabízí, nehrozí mu vyčlenění z kolektivu jen proto, že se nedívá na TV tak často, případně vůbec. Jeho osobnost to zkrátka nedovolí.

Negativní vliv byl dosti jednoznačně prokázán u dětské populace. V roce 1990 například průměrné americké dítě ve věku od 2 do 5 let strávilo týdně 27 hodin u TV.

Jak je to ovlivní:

- nárůst zločinnosti,
- horší slovní komunikace,
- fyziologicky škodlivé,
- příliš mnoho podnětů, které nemohou zpracovat.

**Rodiče by měly povolit svým dětem maximálně 2 hodiny denně.**

Velice zajímavé se ukázaly studie o vlivu a působení televizní obrazovky na děti, protože právě na ně číhá největší nebezpečí. Tyto jevy na nás působí nejsilněji:

a) **Násilí na obrazovce** - televizní pořady pro děti, zvláště pro ty nejmenší, jsou poměrně nevinné. Je tu méně vražd, méně krve. Ale pozor! Přesto je v pořadech pro nejmenší nejvíc násilí. Pouze zde má "měkčí" podobu: rvačky, honičky, výhrůžky, neuvěřitelné deformace těl hrdinů při pádech či pod účinkem některých běžných nástrojů (kladivo, baseballová pálka apod.) při uvážení věku dítěte, není toto „nekrvavé, jemné násilí“ o nic méně škodlivé, je to násilí "přiměřené věku". Pro starší diváky autoři násilí přiosťují. Američtí badatelé dospěli k tomuto závěru: *Děti obojího pohlaví, každého věku, každé rasy, z každé společenské vrstvy, na každém stupni inteligence mohou být nepříznivě ovlivněny sledováním násilných pořadů na obrazovce.* Po shlednutí nějakého násilí na obrazovce se dětem nabízí možnost si to vyzkoušet například šikanováním bezbranných spolužáků. Ale i bez toho je v nich oslabována schopnost soucitu, a může se rozvíjet



zalíbení v krutosti či destruktivitě. U jiných dětí vede sledování násilí k bláznivosti, k přílišnému strachu z násilí, ke zbabělosti. Velmi zde záleží na okolnostech prostředí v němž se dítě pohybuje. Dítě z rodiny s bezpečným citovým zázemím je ohroženo méně, nicméně ani jemu to neprospívá.

b) **Pornografie** - poškozují děti tím, že jim zkracují dětství, předčasně probouzí sexuální citění. Sexuální akt je zde zobrazován zcela oproštěn od lásky a vztahů. Milostný život je okrádán o něhu, tajemství a krásu objevování. V pornografických filmech je ženství velmi často ponižováno. Jistá sexuální výchova pro děti je jistě potřebná, nikoliv však touto cestou.

c) **Kýč** - není zvláště nebezpečný pokud není konzumován v příliš velkém množství, což se však velmi často stává, čímž se stává únikem před realitou, ovládá divákovu mysl jako nějaká nová ideologie.

d) **Náhradní život** - s tím, jak se televizní obrazovka stala snadno dostupnou a přitažlivou zábavou, vytlačuje ze života lidí mnoho cenného, čímž je ochuzuje. Ubývá sportu, koníčků a zájmových aktivit, četby knih, rozhovorů mezi lidmi a her. Člověk, žijící svůj vlastní život s celou jeho rodinou, ztrácí před obrazovkou sám sebe v tisících příběhů, které se mu zdají zajímavější, šťastnější, správnější a nakonec i skutečnější než ten jeho.

e) **Zkreslený a ochuzený obraz světa** - zejména dětem hrozí, že si vytvoří falešný obraz světa z televizní obrazovky, protože nejsou schopny odlišovat co je skutečné a co pouze iluze v TV. Především reklamy navozují pocit, že lidé konzumující tak, jak reklama předkládá jsou krásní, šťastní a rodinná idyla je bezchybná. Také s mnoha strávenými hodinami před televizorem zakrňuje tvořivá představivost, snění a fantazie.

f) **Zdravotní následky** - je neoddiskutovatelné, že mnoho hodin strávených před televizní obrazovkou má neblahý vliv na fyziologické parametry člověka a zvláště dítěte. Ubývá pohyb na čerstvém vzduchu, křiví páteř, kazí oči, přehnaně dráždí nervový systém. Rovněž vliv elektromagnetického záření v okolí televizoru je objektem vědeckého bádání, přičemž vše nasvědčuje tomu, že lidem rovněž škodí.

Schopnost soudného diváctví, které rozvíjí individualitu, vzniká postupně. Jde o tzv. rozvoj divácké gramotnosti. Uvádím zde zestručnělou rekapitulaci vývoje této schopnosti podle Jan-Uwe Roggeho:

- **tříleté až pětileté děti** mají vnímání filmu zaměřeno na jednotlivosti. Přitom mohou věrně reprodukovat detaily, často se jim ale do vyprávění mísí vlastní zkušenosti. Nejvíc je zajímaví jednotlivé scény, které však nedokáží propojit do souvislého celku („*a potom...a potom...*“), a to hlavně ty, do kterých si mohou promítat svou osobní zkušenost. S věkem stoupá schopnost participace na ději, která se projevuje poznámkami, výkřiky, mimikou, gesty a fyziologickými projevy. Pozornost dětem vydrží jen krátkodobě a střídají se v ní intenzivnější fáze s fázemi odklonů a úniků do vedlejších činností. Těch zase s věkem ubývá. Věta „*To je nuda*“ může být ale i výrazem obrany.

- **u dětí šestiletých až osmiletých** ještě přetrvává spojením scén souslovím „*a potom*“, ale ve vyprávění se projevují pokusy o chronologické řazení. Děti už se nedají strhujícím dějem převálcovat, ale pokud mají ve svém okolí citové zázemí, nasadí zmíněné obranné mechanismy a zároveň vcítění a soucítění. Tento druh požitku se označuje jako *Flow*, proud. Dítě nereaguje na oslovení, zapomíná na své okolí a na čas, ustupuje rozptýlenost a chvíle nudy. Když je dítě nejvíc strženo, potí se, zrychluje se mu tep, má široce otevřené oči i pusy a svému napětí ulevuje jen drobnými pohyby prstů (často si je strká do úst nebo do nosu), kouše se do rtů, mne si ruce i prsty, tiskne se do křesla, objímá panenku, tuhne a dělá jen křečovitě pohyby. Obracení se o pomoc k dospělým, pohyby napomáhající uvolnění napětí nebo přeskoky do vedlejších činností slouží jako nezbytné mechanismy distancování se a jako reakce snižující zátěž. Je psychologicky a pedagogicky absurdní za tyto projevy děti v tomto věku kárat nebo jim zakazovat ty pořady, při kterých si takto ulevují.

- **až do devíti nebo desíti let** se rozvíjí schopnost komplexnějšího porozumění filmu. Ve vyprávění se rozlišuje hlavní dějová linie od vedlejších, nadále jsou ale důležité detaily. Scény pořád zůstávají od sebe odděleny. Průvodní zvukové a mimické projevy setrvávají. V tomto věku chlapi začínají skrývat své citové zážitky, zvláště když jsou v přítomnosti dívky. Dívky se nestydí dávat najevo své dojetí a také víc vyhledávají útočiště u dospělých. Rychleji dokážou zapnout obranné mechanismy.

- *teprve od jedenácti let* se vyprávění zbavuje detailů a je schopno vystihnout červenou nit příběhu. Zároveň vzrůstá schopnost distancovat se od děje filmu. V této době vyprávění filmů - zejména těch, které mají ostatní děti zakázané - pomáhá vytvořit si pozici v partě. Děti baví, když mohou dospělé svými řečmi o filmech šokovat, a někdy zejména pedagogy záměrně provokují tím, že v jejich blízkosti hlasitě vyprávějí drsné scény ze zakázaných filmů.

S oporou v rozsáhlém výzkumu a poradenské praxi Rogge zrekonstruoval skutečné dramaturgické požadavky dětí na televizní programy. Zde jsou shrnuty do pár bodů:

- *jasná a přehledná výstavba* (předehra - hlavní děj - dohra, která umožňuje uvolnění po přestálém napětí),
- *dobrý konec* (špatný nebo otevřený konec děti dlouho nezvládají),
- *přehledný počet postav a jejich členění* (snově všemocný hlavní hrdina vs. vedlejší hrdinové, na jejichž slabinách děti uplatňují svou znalost reality),
- *měkce zaoblený styl grafiky* (hranatost je vyhrazena záporným postavám),
- *čím více smyslů je zasaženo tím lépe.*

### **2.3 Vliv násilí a erotiky v televizi na vývoj dětí a mládeže**

Děti jsou v současné době stále více vystavovány vlivu násilí v TV. Nejen násilí, ale i sexuální scény můžeme na obrazovkách vidět v odpoledních, dokonce i v dopoledních hodinách. To vše je prokládáno často málo vhodnou reklamou. Množí se otázky, jak velký vliv má TV na vývoj dítěte a jak případným negativním vlivům zabránit.

/9/

*Jak jsou české děti chráněny před násilím v TV a jak moc je ovlivňuje?*

Výsledky výzkumu dokazují, že růst násilí ve společnosti je z velké části zapříčiněn prezentací násilí dětskému publiku v TV a ve filmech.

Děti jsou často odloženy rodiči před TV a ani se s nimi nikdo nedívá, aby bylo jasné, jakého seriálového či filmového hrdinu dítě obdivuje. Rodiče rozhodně v této věci hrají stejně důležitou roli, jako tvůrci pohádek, seriálů, filmů a dalších pořadů a samotné TV.

Zatímco u dospělých je vliv televizního násilí spíše krátkodobý, u dětí zasahuje do vývoje tvořící se osobnosti. Násilné chování si dítě osvojuje od nejranějšího věku. Kritickým obdobím je věk mezi 6-8 lety. Dítě, které si v tomto věku upevnilo násilné postoje a názory, má malou pravděpodobnost, že by je v budoucnu měnilo.

V TV se často setkávám s tím, že pořady a filmy obsahující násilí se vysílají normálně přes den, kdy je mohou sledovat děti. Nemluvě o reportážích v publicistických pořadech před 22 hodinou, které někdy bývají dost naturalistické.

Jsme-li svědky scény, kdy někdo někomu ubližuje, kde padají rány, teče krev a hněv či bolest se zračí ve tvářích aktérů, obvykle to v nás vyvolá intenzivní emoční reakci, ve které převažuje odpor, rozhořčení vůči násilníkovi a soucit s obětí. U dítěte, v závislosti na věku, může převažovat strach. Časté vystavení takovým scénám může vést k postupnému vytváření necitlivosti a k posunu v emočním vnímání. Může převážit zvědavost a záliba v násilí. Zároveň probíhá změna v postojích. Citově otupělý člověk (dítě) ztrácí soucit s obětí, snadno schvaluje násilí jako takové a snáze se stává bezcitným násilníkem.

### **Násilné chování je naučné**

Většina odborníků zabývajících se touto problematikou se dnes shoduje na tom, že násilné chování je chováním naučeným.

Jsme-li postaveni do situace, kdy se máme nějak zachovat, obvykle sáhneme do repertoáru předem připravených modelů. Je známo, že agresivní jedinci mají tento repertoár obvykle velmi chudý, s převahou násilných řešení. Archiv modelů jednání se buduje především v dětství pozorováním, napodobováním a hrou. Přesně tím, co se odehrává při sledování násilných pořadů, jak znají ze zkušenosti rodiče i pedagogové. Dítě

nezůstává u pouhého pozorování, ale pozorované chování později napodobuje, přehrává ve fantazii a vnáší do dětských her. Je-li trénink těchto reakcí velmi intenzivní, k čemuž dochází při sledování TV a také při hraní počítačových her, může se dokonce reakce na určitý podnět natolik zautomatizovat, že vzniká nebezpečí automatické násilné reakce bez vědomé kontroly v reálných situacích.

### **Ochuzení rozumového vývoje**

Časté sledování násilných pořadů v TV vede k ochuzení rozumového vývoje dítěte především svým vlivem na dětskou hru. Hra má prvotní význam pro vývoj všech složek osobnosti předškolního dítěte. Dítě se prostřednictvím hry ocitá v bezpečném světě, kde je vše „jenom jako“, a seznamuje se se svými emocemi, smyslem světa okolo sebe, způsoby komunikace, učí se používat fantazii k tvořivosti, vytváří si a prožívá příběhy, které mají velký význam pro integritu jeho budoucí identity. Hra ovlivněná násilnými pořady je málo tvořivá, zredukovaná na napodobování násilných úkonů a mimiky hrdinů, nebo dějově, jazykově a významově často velmi chudých scén. Násilná řešení, kterým učí, jsou svou impulzivností často protikladem řešení promyšleného.

### **Ohrožení sociálního vývoje**

Dítě, které má pro komunikaci s ostatními dětmi k dispozici převážně agresivní vzorce chování, bude jen těžko navazovat přátelství a spolupráci. Agresivní děti jsou osamocené, i když si někdy vytvoří respekt druhých. Negativní zkušenosti nepřijetí, spolu se sledováním násilných pořadů, pak potvrzují jejich vidění světa jako zákeřného a nehostinného místa nebezpečí, kde neexistuje pravé přátelství a láska a kde lze obstát jen silou.

### **Pokřivení mravního vývoje**

Hlavním způsobem, jak sledované násilí přispívá k pravděpodobnosti násilného jednání v dospělosti, je skrze utváření vnitřních norem chování. Tyto normy jsou v procesu rozhodování klíčovým prvkem, určujícím, zda bude zvažovaná možnost realizována, či ne.

Vnitřní normy, alespoň co se týče násilných postojů, se obvykle nemění po osmém roku věku. Vytváří se v době, kdy dítě ještě není schopné dobře rozlišovat mezi realitou a fikcí a kdy nekriticky přijímá to, co v TV vidí a slyší. Z mnoha pořadů si může vytvořit představu, že násilí je vhodný a společensky přijatelný způsob dosahování cílů. K tomuto přispívají především pořady, které představují násilí v humorném kontextu, kde jsou násilníci atraktivní hrdinové a kde chybí jakýkoli náznak jeho obvyklých důsledků. Tak je tomu často v dětských pořadech, především v kreslených filmech. /14/

### **Vliv erotiky**

Zejména psychologové z prudérních USA se přiklánějí k tomu, že zvýšená sexuální aktivita mladistvých může být ovlivňována koukáním na televizní programy s bohatým erotickým obsahem.

Nezmiňují však možnost, že tento problém může být složitým začarovaným kruhem. Mladiství se zvýšeným sexuálním apetitem mohou totiž naopak záměrně vyhledávat programy s erotickým obsahem.

Doktorka Rebecca Collinsová ze společnosti RAND, zabývající se výzkumem sociálních studií, se několika stovek mladistvých dotazovala na jejich sexuální aktivitu a oblíbené televizní programy. Analýzou těchto dat pak došla k závěru, že mladiství, vyhledávají televizní kanály překypující erotikou, začínají s prvním pohlavním stykem dříve než jejich vrstevníci, kteří upřednostňují programy s nesexuálním obsahem.

„Je to první studie prokazující, že dnešní děti, hltající TV několik hodin denně, mají zvýšenou sexuální aktivitu. Je to proto, že i během dne se v TV neustále o sexu mluví, přičemž některé kabelové programy poskytují i během dne erotický a pornografický program. Dvanáctileté děti, sledující tyto programy, vykazující sexuální aktivitu jako čtrnácti či patnáctileté děti, které na TV s jakýmkoli sexuálním obsahem nekoukají“, prohlásila Rebecca Collinsová. /12/

## 2.4 Destruktivní vliv televize Nova

Domnívám se, že velmi záporný vliv na občanské vědomí má agresivně bulvární TV Nova. Tato dostala vysílací licenci za příslib, že bude plnit 31 velmi přísných kulturních podmínek, vyvozených v podstatě z vysoce kvalitní televizní praxe ve Velké Británii. Proč nepožadují čeští intelektuálové dodržování těchto podmínek a proč o tom nepíše každý den, je-li pravda, že Nova tyto licenční podmínky porušuje.

Podle informací od novinářů z TV Nova bylo otevřeně řečeno, na vnitřních redakčních schůzích, že zájmy TV Nova jsou spojeny se zájmy vládnoucí české koalice, a proto bude Nova českou vládu podporovat. V redakci se prý běžně vyvíjí nepřímý nátlak, aby televizní rozhovory s představiteli opozice vyznívaly pro tyto politiky nepříznivě. Skutečnost, že Nova nabídla v předvolebním období pravidelné páteční pětiminutovky Václavu Klausovi, jen šefovi jedné české politické strany a nikoliv představitelům jiných politických stran, je důkazem, že TV Nova skutečně opustila princip politické objektivity a nezávislosti a vrací se ke komunistickým praktikám. Například v britské demokracii by něco takového nebylo možné. *Proč čeští intelektuálové proti tomuto útoku na základní demokratické principy neprotestují tak dlouho, dokud situace nebude napravena?*

TV Nova agresivně tlačí český novinářský standard směrem k bulváru. Její šéfové tvrdí nepravdivě svým redaktorům, že směřování k bulváru je dnes v televizním vysílání celosvětový trend. Zakazují jim, aby připravovali hloubkové analýzy. Zpravodajství prý musí být povrchní, založené čistě na tom, co se událo během posledních čtyřadvaceti hodin, mají to být jen takzvané „výkřiky ze dne“, pokud možno s erotickým či násilným podtextem. Jak řekl jeden novinář z TV Nova: „Traverza mé trpělivosti praskla, když jsem nedávno viděl první, hlavní zprávu dne v našich televizních novinách na Nově v 19:30 hodin. Jakýsi sexuální exhibicionista ohrožoval v obchodě prodavačku. První, nejdůležitější zprávou Televizních novin na Nově byl rozhovor s touto ženou, která v záběru řkala: „Odhalil se, onanoval a pak se ke mně blížil k pultu. A na pultě vyvrcholil“.

Namítnu-li něco proti zhoubnému etosu, který do společnosti, jejíž civilizační hodnoty byly už rozkolísány komunismem, přináší TV Nova, je mi v Čechách řečeno, že je to soukromá TV a může si vysílat, co chce. To ale není pravda. TV má dnes na

společnost obrovský vliv a i komerční vysílání je v civilizovaných zemích podřízeno přísným standardům. Jeho dodržování by čeští vzdělanci měli v zájmu národa vyžadovat.

/8/

Ve vysílání Novy mládež nejvíce ze všech stanic postrádá české a evropské pořady a nejvíce vnímá podíl amerických pořadů jako neúměrně vysoký.

Při hodnocení televizního vysílání Novy jsou mladí diváci nejkritičtější k hloupé televizní reklamě, ale značný podíl diváků je kritický i k násilí a erotice.

Nejhůře je tedy hodnoceno vysílání Novy a proto uvádím hodnocení negativních jevů ve vysílání v četnostech odpovědí. Vulgární sex a zobrazování lidského těla vnímá 37% mladých diváků. Násilí v programech Novy kritizuje dokonce 66% diváků. Polovina mládeže uvádí, že obsah vysílání Novy znamená špatný příklad pro děti a mladistvé. Dvě třetiny mladé generace reflektuje na Nově hloupost reklamy, 57% pokleslou estetickou úroveň - brak a kýč a téměř polovina pokleslou intelektuální úroveň, jinými slovy, mládež si myslí, že programy vysílané novou jsou hloupé.

## 2.5 Dílčí závěr

Závěrem se nabízí otázka, co je možné dělat pro to, aby násilí a erotika v TV vývoj dětí negativně neovlivňovala.

Maximálně stručná odpověď by zněla: *pozorná přítomnost dospělého*. Ten by měl vědět, na co se jeho dítě dívá, zhodnotit vhodnost pořadu, množství času stráveného před televizní obrazovkou. Ale především by měl vstupovat do hry dítěte, dívat se na pořady spolu s ním a vytvářet spojovací článek a zároveň ochranou bariéru mezi dítětem a okolní realitou.

Jedině přítomný dospělý může zhodnotit, vysvětlit, uklidnit a vést dítě k zamyšlení.



### *A jaký vliv má tedy TV na narůstající násilí?*

Analýza příčin, které vedly děti k zabíjení, často ukazují, že pro mladistvé vrahy bylo společným jmenovatelem sledování TV od útlého věku a rodiče, kteří neměli příliš velký zájem o výchovu svého dítěte. Mladiství vrazi uvádějí často identifikaci s některým z filmových hrdinů, který vyniká schopností chladnokrevně zabíjet.

Lze také vysledovat různé formulace vyjadřující se k otázce, jak média určují podobu významů a jaké to může mít důsledky pro chování:

- Georgie Gerber analyzoval vliv TV na obavy veřejnosti z násilí, čímž umožnil vznik *kultivační teorie* – představa, že mediovaná skutečnost může ovlivnit přesvědčení lidí a tím i jejich chování.
- Melvin De Fleur a Timothy Plax formulovali roli médií (TV) jako uživatelů jazyka a řeči. Média ovlivňují celé rozpětí našich komunikačních aktivit a to dvěma způsoby: mají vliv na řečová pravidla (výslovnost a gramatiku) a zároveň ovlivňují naše vyjadřování rozšiřováním a upravováním naší slovní zásoby.

### **3. POVAHA TELEVIZE A JEJÍ PROMĚNA NA POZITIVNÍHO ČINITELE**

Dominantně konzumovaným médiem je v současnosti TV. Ta přináší především zábavu i informace. Je spojením zvuku i obrazu. Neumí zachytit nuance některých pocitů a sdělení šířené jejím prostřednictvím, je omezeno její formou. Sport, násilí, spory, války, sex, to jsou ideální obrazy pro TV. Hůře je na tom při pokusu zachytit kulturní difference či jemné rozdíly mezi lží a pravdou.

Proto se v této části zaměřím na povahu TV a její manipulaci. Dále nastíním kroky a postupy co dělat, aby nás TV tolik neovlivňovala a stala se pozitivním činitelem.

#### **3.1 Povaha televize a její schopnost manipulace**

Již před nástupem TV, pouze na základě analýzy účinku tisku, rozhlasu a filmu, se hovořilo o “*všemocnosti*“ hromadných sdělovacích prostředků. Pozdější výzkumy intenzitu ovlivnění publika relativizovali. Je nepopíratelné, že TV má výraznou schopnost propagovat určité vzory, čímž se stává zdrojem sociálních proměn, nehledě k tomu, že je sama o sobě takovým hybatelem. Jak píše Keller, rozšíření každého prostředku hromadné komunikace má daleko větší dopad než obsah zpráv, které předává. Sledování TV se stalo novou formou trávení volného času, TV rozšířila možnosti vzdělávání a svým vpádem do intimního prostoru domácnosti narušila vžitý vzorec rodinného chování.

Především její masové rozšíření od padesátých let napomohlo postupu sociální integrace. TV monopolizovala právo na informace, čímž přispěla k informační a kulturní homogenizaci, protože umožnila prakticky každému účastnit se řady významných událostí přímo v okamžiku jejich konání. TV dokáže kombinací sluchových a zrakových vjemů vyvolávat iluzi spoluúčasti diváka na tom, co vidí. Tím se zvyšuje její schopnost manipulace publika.

Zygmunt Bauman popisuje činnost TV následujícím způsobem. TV podle něj přenáší informace o panujících módách a nejnovějších stylech s neuvěřitelnou rychlostí a dramatičností a dosahuje při tom i do nejdlehlších koutů světa. Navíc vzorům, které vizuálně z dostupňuje, také vtiskuje punc autority, protože zaslouží-li si nějaký způsob života, aby se na něj dívaly milióny lidí, tak jistě stojí za pozornost, případně za napodobení. Tím je navozena představa TV jako arbitra ve věcech vkusu a životního stylu.  
/1/

To je zvláště patrné v případě komerčních reklam, které útočí na diváka stále větší silou a svou hojností a neodbytností ho ovlivňují a to proti jeho vůli. Stačí se podívat na mládež celého světa, která dává přednost “coca cole a hamburgerům“, poněvadž je reklama glorifikuje jako symbol jejich mládí a nezávislosti.

Tato schopnost manipulace vysvětluje i nemístnou popularitu zpěváků, herců politiků, tedy nejčastějších „obyvatel“ obrazovky. Jejich charisma chápu spolu s Baumanem jako výsledek jejich “omniprezence“ v TV, která jim umožňují být zároveň viditelným a slyšitelným, přitom však nedostupnými pro případnou konfrontaci vytvořeného ideálu s realitou.

Je tudíž zřejmé, že TV představuje nebyvale vlivné médium, jehož vliv, zdá se, bude v dnešní globalizované a přetechnizované společnosti i vlivem nových technologií stále narůstat.

### **3.2 Přeměna televize na pozitivního činitele**

Důležitou otázkou v jakékoliv diskuzi o tom, *jaký vliv má televize na děti*, je, co děláte vy jako rodiče, aby měla vliv pozitivní.

Především váš příklad bude působit více než cokoli jiného. Jak často se díváte na TV vy a na jaký druh pořadů? Jste příkladem při jiných činnostech ve volném čase, jako je čtení, sport, různé práce a koníčky? Jestliže včas vzbudíte u dítěte zájem a ocenění

takových věcí, jeho sklon spoléhat na TV se zmenší.

Věnujte čas tomu, abyste se seznámili s pořady, které vaše dítě sleduje. Dívejte se s ním, je-li to možné, abyste je mohli upozornit na věci, kterým nerozumí, nebo vysvětlit něco, nač se zeptá. Povzbuzujte dítě, aby se ptalo na to, co vidí, na motivy, výsledky, alternativy apod.

Ptejte se sami, jako „*myslíš, že by bylo pěkné udělat tu věc?*“ nebo vyjádřete svůj názor slovy „*jsem rád, že ten chlapec řekl tatínkovi pravdu*“. Tak lze potlačit veškerý negativní vliv, který by se případně mohl z TV projevit.

Tohoto způsobu budete ve skutečnosti používat k poučení svého dítěte o hodnotách, které sami uznáváte. Někdy je při sledování pořadů o sexualitě, tělesných vadách, zneužívání dětí nebo rozvodu vhodná příležitost k diskuzi o těchto záležitostech. Dítě by mělo vědět, že podobné věci jsou součástí života a že může tímto způsobem dostat správné informace. Je to lepší, než kdybyste své dítě izolovali a riskovali, že se poučí s nespolehlivých zdrojů.

Můžete rovněž různými způsoby omezit dobu sledování TV. Dovolíte například sledování jen určitých pořadů, nebo sledování jen v určitou vymezenou dobu. Je dobré vyžadovat, aby dítě střídalo TV s jinou činností, jako jsou například sport, hry, četba atd.

Účinky TV lze také zmenšit tím, že dítěti zajistíte setkání i s jinými zkušenostmi. Čím více bude mít zkušeností přímo ze života, tím menší bude vliv TV.

Při vhodné příležitosti se snažte mluvit s dítětem o rozdílu mezi „*skutečným*“ a „*předstíraným*“, aby umělo to i ono rozlišovat. Pro děti je často velkým překvapením, když se dozvědí, že rodiny v TV jsou jen „*předstírané*“. Pokud si pak uvědomí, že tam herci hrají jen své role, pochopí, že všechno, co přitom dělají, je jenom „*předstírání*“.

Jindy zas můžete vysvětlit, jak se v TV vytváří iluze. Že lidé ve skutečnosti neletí, neuhodí jeden druhého, nesedí v autě, které spadne do propasti, nevidí skrze stěny atd.

Zakážete-li sledování nějakého pořadu, ať se dítě dozví proč. Děti možná nepochopí váš způsob myšlení, ale ocení, že vaše rozhodnutí vychází ze starosti o jejich zájmy.

Druh a kvalita sdělovacího prostředku, jaký si vyberete pro svůj domov a rodinu, by měl být ve shodě s vašimi cíli, protože se stává důležitou součástí vaší domácnosti.

### 3.3 Jak na televizi?

Nedělám si iluze, že by se většina z vás rozhodla žít bez TV. Přesto nabízím pár tipů na zamyšlení:

- Zkusme udělat inventuru našich televizních zvyků: kolik času strávíme denně, týdně u TV? Díváme se jen na předem vybrané pořady nebo často i na náhodně spuštěné části pořadů? Běží TV jako kulisa celý den? Víme na co se dívá naše dítě? A kolik hodin denně? Díváme se alespoň na některé pořady s dítětem společně a mluvíme s ním o nich? Jsme s rozumění s tím, že v důsledku sledování TV nemáme čas na jiné, hodnotnější rodinné aktivity?
- Můžeme si zkusmo vést jeden měsíc záznamy, kde na jednu stranu píšeme čas strávený u TV, na druhou stranu čas věnovaný bez TV dítěti. Zjištění je někdy velice překvapivé a přinutí rodiče se zamyslet.
- Náročné, ale osvěžující je čas od času zavedení týdne bez TV. Věřte, že pro řádnou rodinu je týden bez TV těžší než bobřík mlčení. /12/

*Televize je pro dítě v každém případě škodlivá a dítě jenom získá, když je o tuto zkušenost ochuzeno.*

Děti potřebují osobní oslovení (vyprávění či přečtení pohádky), plnou a osobní zkušenost se světem a hlavně potřebují pohyb.

Většina odborníků doporučuje pro děti předškolního věku nejvýše jednu hodinu televize denně, bez ohledu na druh pořadu, jehož se to týká.

### **3.4 Společnost pro ochranu před televizí**

Společnost pro ochranu před TV (dále jen SOT) se zabývá negativním vlivem TV na jedince. Dále radí jak sledovat TV a také jak snížit její sledovanost. Také vám pomůže zodpovědět vaše dotazy a různé otázky jako jsou například: *Zjišťujete, že se vám TV začíná vymykat z rukou? Pozorujete, že se stáváte spíše jejím otrokem než pánem?*

Proto je tu SOT. Tato společnost má sídlo na Kladně a byla registrována na Ministerstvu vnitra 17. října 1997. Charakter společnosti: dobrovolná, nevládní, nezisková organizace sdružující občany, kteří mají zájem omezit negativní vliv televizního vysílání na sebe a na občany. Základní cíle společnosti: zajistit a popsat negativní vliv sledování televizního vysílání na člověka, hledat cesty k omezení těchto vlivů a informovat o tom společnost.

#### **Způsoby vlastní obrany proti potížím se zrakem a zády:**

1. Sledovat vysílání TV ze vzdálenosti několika metrů.
2. Zabránit odleskům světla na obrazovce.
3. Z pohledového pole odstranit výrazně jasné plochy.
4. Horní okraj obrazovky má být ve výši očí (nebo níž).
5. Omezit nepřitažlivé sledování TV nad dvě hodiny.
6. K sezení používat dobrou nastavitelnou židli.
7. Občas se protáhnout nebo si po sledování TV lehce zacvičit.

### **Způsoby vlastní obrany proti nadměrnému sledování TV:**

1. Programy TV si vybírat předem, i několik dnů dopředu. nejprve vždy volit kanál a pak teprve zapínat TV!
2. Zapisovat si počet hodin za týden, ve kterých jsme sledovali TV.
3. Vědomě omezovat počet hodin sledování TV (na 30, 20, 15, 10 týdně).
4. Informace z TV (zprávy) částečně nahrazovat informacemi z jiných médií (například tisk a rozhlas).
5. Snažit se nahrazovat pasivní sledování programu TV jinými aktivními programy (pobyt v přírodě, rekreační sport, rodinné hry a povídání apod.).
6. Využívat zkušeností různých protidrogových systémů (alkohol, kouření apod.).
7. Poradit se s psychologem.
8. Činí-li nadměrné sledování TV problémy v rodině a nedokážeme-li omezit sledování TV, potom je jen jedno řešení - přestat se na TV dívat nějaký čas úplně.
9. Několikrát ročně vyzkoušet svou pevnou vůli a na několik dnů nesledovat TV.

### **3.5 Dílčí závěr**

TV je velice dobrý manipulátor a to aniž bychom si to uvědomili. Stačí ji jen zapnout a máme po starostech o děti, co s volným časem a načatým večerem. TV poskytuje velký rozsah informací, které nejsme schopni pojmout, ale dává nám dobrý pocit o tom, že víme co se děje.

Pokud se necháme snadno ovlivnit vysíláním TV a nejsme schopni tento problém zvládnout sami, může to vést k velmi závažným problémům. Nejenom, že budeme mít zdravotní problémy, ale také se mohou objevit problémy v rodině. Z dítěte se může stát psychopat nebo sexuální deviant a naše manželství se rozpadne. Pokud si nevíme z daným problémem rady, není nic zvláštního na tom, že vyhledáme odbornou pomoc.

## ZÁVĚR

Zápornému vlivu TV byla, je a bude věnována velká pozornost. Mluví se o ní jako o návykové záležitosti a srovnává se s drogami. Odsuzuje se kvůli násilí a sexu, nízké úrovni a poloprávdám, jimiž jsou televizní diváci vystaveni.

Starosti týkající se TV jsou oprávněné. To však je pouze polovina pravdy. TV může mít v určité míře také zdravý vliv na vývoj jedince a zvláště dětí. Může přispívat k jejich výchově, bavit je i ujasňovat jim stupnici hodnot. Může vyvolat cenné diskuze mezi členy rodiny. Povinností rodičů je dbát o to, aby měla TV doma dobrý a užitečný vliv.

Jedním z důvodů, proč působí TV tolik starostí, je skutečnost, že se od diváka nic nevyžaduje. Nemusí myslet, jednat, mluvit, dokonce ani obracet stránky. A to nejen malé děti musí dělat, aby se učili.

### *Pasivní povaha sledování TV je v rozporu s aktivními zkušenostmi při učení.*

Násilí, které je v mnoha televizních pořadech tak běžné, je další oblastí působící starosti. Studie dokazují, že v dětských pořadech je mnohem více násilí než v hlavních večerních pořadech. Kreslené grotesky jsou násilím přímo přeplněny. Děti přitom nemají zkušenosti, aby rozlišili, co je skutečné a co vymyšlené.

Jedním z účinků násilí v TV je, že násilí ve skutečném životě má na jedince a zejména na dítě menší vliv. Stává se méně citlivým k tragédiím, které se opravdu staly a mají sklon reagovat na ně s lhostejností.

České dítě tráví před obrazovkou v průměru 25 hodin týdně, tedy více než 3,5 hodiny denně. Průměrný český třináctiletý školák viděl za svůj život v TV 52 000 vražd, znásilnění, ozbrojených loupeží a přepadení. Myslím si, že tato čísla hovoří za vše a snad proto bychom se měli nad tímto problémem pozastavit a začít ho řešit.



I přestože vliv TV je převážně negativní, nezbyvá nám nic jiného, než se naučit s ní zacházet, protože v dnešní době již není možné se bez ní obejít. Je to jistě nelehký úkol pro všechny z nás a ještě obtížnější je naučit naše děti s TV zacházet.

TV se prostě stala nedílnou součástí naší rodiny a tak by měla mít i svá pravidla a ne, aby z nás udělala prostřednictvím televizní obrazovky své otroky.

Nedovedu si dost dobře představit naši společnost do budoucna, pokud nezačneme zmiňovaný problém včas řešit.

*Určitě se nechci dožít toho, že se naším světem stane svět vysílaný prostřednictvím televizní obrazovky!*

## RESUMÉ

Předložená bakalářská práce v úvodu definuje svoje cíle, kterými je popsat televizi jako výchovný faktor a její společenskou roli. V návaznosti na to pak analyzovat vliv, který na nás televize má a jaké může mít tento vliv důsledky. Na tomto základě pak objasnit a přiblížit tyto důsledky vlivu a zároveň poskytnout pár návrhů jak tomuto vesměs negativnímu vlivu čelit.

*Lze konstatovat, že uvedené cíle byly naplněny. Analýzou a popisem vybraných oblastí v první a druhé části práce byl vytvořen logický prostor pro zhodnocení přístupů v oblasti vlivu televize na společnost. Ve třetí části je obsaženo jak přeměnit negativní vliv televize na pozitivní.*

Vzhledem k rozsahu dotčené problematiky nebylo možné volit komplexní přístup, pozornost byla věnována pouze vybraným oblastem. I díky tomu je třeba bakalářskou práci chápat jako otevřenou s možností dalšího rozšíření.

## **ANOTACE A KLÍČOVÁ SLOVA**

### **Anotace**

*Televize jako výchovný faktor.* Bakalářská práce popisuje televizi a její vliv na společnost jako takovou a se zaměřením na děti a mládež. Hodnotí její vliv a s tímto související otázky důsledků tohoto vlivu. Analyzuje a objasňuje vybrané oblasti tohoto vlivu.

### **Klíčová slova**

Média, televize, vliv, násilí, erotika, vývoj, děti, společnost.

## **ANNOTATION AND KEYWORDS**

### **Annotation**

Television as an educational factor. This bachelor work describes TV and its influence on the society as such, with a special focus on children and youth. It assesses and clarifies selected areas of this powerful phenomena.

### **Keywords**

Media, television, violence, erotica, development, children, society.

# LITERATURA A PRAMENY

## Použitá literatura

1. BAUMAN, Z. Myslet sociologicky. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996.
2. De FLEUR, Melvin L., BALLOVÁ-ROKEACHOVÁ, Sandra J. Teorie masové komunikace. Praha: Karolinum, 1996.
3. KELLER, J. Úvod do sociologie. Praha: Sociologické nakladatelství, 1994.
4. KENNEDY, P. Svět v jednadvacátém století. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1996.
5. Mc LUHAN, Herbert M. Člověk, média a elektronická kultura. Brno: Jota, 2000.
6. Mc LUHAN, Herbert M. Jak rozumět médiím. Praha: Odeon, 1991.
7. Mc QUAIL, D. Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál, 1999.

## Prameny

### Internetové stránky

8. <http://www.britskelisty.cz/>
9. <http://www.rozhlas.cz/>
10. <http://www.rrtv.cz/>

### Deníky

11. Britské listy: Média a počítače mají zásadní vliv na myšlení, postoje, hodnoty, estetiku a životní styl. 29. 09. 2004

### Analýzy, články, výzkumy

12. COLLINSOVÁ, R. Erotika v televizi má vliv na sexuální aktivitu mladistvých. Chicago: Press Agency, 20. 09. 2004.
13. MUDr. DOSTAL, L. Dítě a televize. Praha: Rodina, 29. 09. 2003.
14. Mgr. VYHNÁLEK, J. Vliv násilí v médiích na vývoj dětí. Rodina, 23. 06. 2005
15. NAVRÁTILOVÁ, K. Děti a televize I. Moje dítě, 2005.